3.3.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

Viite: Vuoden 2022 LTAE:n (HE 2/2022 vp) täydentäminen

Lisätalousarvioesityksen täydentäminen

Vuoden 2022 lisätalousarvioesitystä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että momentille 31.20.55 Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen lisätään 47 milj. euroa. Lisäyksestä 30 milj. euroa kohdistuu suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen sekä alueellisen ja paikallisen liikenteen tukeen (ns. ELY-osuus) ja 17 milj. euroa lentoliikennepalvelujen hankintaan maakuntalentoasemien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välillä.

Joukkoliikenteen hankinta

Joulukuussa 2021 voimaan tulleet koronarajoitukset ja etätyösuositus vaikuttavat vahvasti joukkoliikenteeseen siten, että matkustajamäärät pysyvät edelleen alhaisella tasolla. Matkustajamäärät voivat jäädä vuoden 2019 tasoa merkittävästi alhaisemmalle tasolle myös vuonna 2022. Lisärahoituksella tuetaan kaupunkiseutujen ja ELY-keskusten mahdollisuuksia järjestää joukkoliikennettä poikkeusoloissa ja ylläpitää palvelutasoa.

Laskeneet matkustajamäärät vaikuttavat joukkoliikenteen lipputuloihin, mikä on kasvattanut kaupunkiseutujen joukkoliikenneviranomaisten alijäämää. Lipputulojen osuus joukkoliikenteen kokonaiskustannuksista vaihtelee, mutta kaupunkiseuduilla se on noin puolet. Suurimmat lipputulomenetykset pandemian aikana ovat olleet suurissa kaupungeissa.

ELY-keskusten hankkima liikenne turvaa harvaan asutuilla seuduilla välttämättömimmät työ-, koulu- ja asiointiyhteydet joko kokonaan tai täydentäen markkinaehtoisen liikenteen palvelutasoa. ELY-keskusten liikenteessä lipputulot kuuluvat pääosin liikenteenharjoittajalle, minkä vuoksi kysynnän vähentyminen on aiheuttanut lakkautus- ja supistuspaineita myös maakuntakeskusten väliseen välttämättömään liikenteeseen. Markkinaehtoinen liikenne ei ole palautunut koronatilannetta edeltäneelle tasolle, ja siksi ELY-keskuksilla on painetta hankkia tavanomaista enemmän liikennettä riittävien yhteyksien varmistamiseksi.

Koronatukien tavoitteena tulisi olla, että valtio korvaa koronatuilla enimmillään puolet aiheutuneista lipputulomenetyksistä suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille sekä tukee ELY-keskusten koronatilanteesta aiheutuvia lisähankintoja. Arvioiden mukaan matkustajamäärien alenemisen sekä rajoituspäätösten johdosta suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille sekä ELY-keskuksille tulisi osoittaa tukea noin 30 milj. euroa vuoden 2022 tammi- ja helmikuussa.

Lisätuella helpotetaan koronasta aiheutuvaa taloudellista rasitetta suurille ja keskisuurille kaupungeille sekä turvataan joukkoliikenteen palvelutason säilyttämistä myös kaupunkien välillä, seutuliikenteessä ja harvemmin asutulla alueella. Määrärahalla pyritään ELY-keskusten hankintojen osalta varmistamaan myös kaukoliikenteen yhteyksiä. Myöhemmissä lisätalousarvioissa arvioidaan mahdollista pidemmän aikavälin lisätuen tarvetta.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 4
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@gov.fi
kirjaamo.lvm@gov.fi

Lentoliikenteen osto

Tuella rahoitetaan toukokuusta 2021 alkaen hankittua Kajaanin, Kemin, Kokkolan, Joensuun ja Jyväskylän lentoasemien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välistä lentoliikennettä. Liikennettä on tarkoitus tukea myös nykyisen hankintasopimuksen päättyessä 14.8.2022. Määrärahan arvioidaan riittävän 9 kuukauden mittaiselle ostosopimukselle. Lopulliseen sopimuksen pituuteen vaikuttaa muun muassa kilpailutuksessa asetettavat laatu- ja palvelutasokriteerit. Kilpailutus pyritään tekemään mahdollisimman pian, jotta lentoihin tulisi mahdollisimman lyhyt tauko nykyisen hankintasopimuksen päätyttyä ennen uuden sopimuksen alkua. Tukea saa käyttää myös hankinnasta aiheutuvien kulutusmenojen kattamiseen (hankinta-asiakirjojen valmisteluun).

Ostosopimuksen tekemisen kustannukseksi on arvioitu 17 miljoonaa euroa. Mikäli jollakin reitillä alkaisi nykyisen tukikauden jälkeen markkinaehtoinen liikenne esimerkiksi koronatilanteen helpottaessa, ei uutta hankintaa siltä osin tehtäisi. Tämä myös huomioitaisiin määrärahan käytössä eikä se vaikuttaisi muiden yhteyksien palvelutasoon. Liikenne- ja viestintäviraston tulee aloittaa hankintamenettely mahdollisimman pian, jotta liikenteen keskeytys olisi mahdollisimman lyhyt.